

BÀI HỌC VỀ “DÂN TIN - ĐẢNG CỬ” TRONG TRIỂN KHAI THÀNH CÔNG MÔ HÌNH “BÍ THƯ CHI BỘ ĐỒNG THỜI LÀ TRƯỞNG THÔN, BẢN, KHU PHỐ” Ở TỈNH QUẢNG NINH

NGUYỄN XUÂN KÝ*

Trong nhiều năm qua, tỉnh Quảng Ninh đặc biệt quan tâm xây dựng đội ngũ cán bộ cấp cơ sở thực sự gần dân, sát dân, tâm huyết, có trách nhiệm với công việc, theo nguyên tắc “việc gì có lợi cho dân phải hết sức làm, việc gì có hại cho dân phải hết sức tránh”, với một trong những trọng tâm là thực hiện mô hình “bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố” thông qua quy trình nhân sự “Dân tin - Đảng cử”.

Nhu cầu đòi hỏi của thực tiễn tỉnh Quảng Ninh

Mọi hoạt động và cuộc sống hằng ngày của nhân dân chủ yếu trực tiếp diễn ra tại cơ sở; vì thế, chính quyền cơ sở là cấp gần dân nhất. Mọi đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước có được thực hiện tốt hay không, một phần rất quan trọng phụ thuộc vào chất lượng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị ở cơ sở, trực tiếp là phẩm chất, năng lực, trình độ của đội ngũ cán bộ chủ chốt, cán bộ, đảng viên trong các tổ chức đảng, chính quyền và các đoàn thể nhân dân ở cơ sở. Chất lượng, hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị ở cơ sở có ảnh hưởng rất lớn đến tình cảm, thái độ, niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng, quản lý, điều hành của chính quyền.

Trải qua các thời kỳ phát triển dưới sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng, việc xây dựng mối liên hệ, sự gần bó mật thiết với nhân dân luôn được Đảng ta coi trọng. Đây là cội nguồn sức mạnh, nhân tố làm nên mọi thắng lợi trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc dưới sự lãnh

đạo của Đảng. Bài học lớn rút ra từ thực tiễn là trong điều kiện Đảng cầm quyền, phải đặc biệt chăm lo, củng cố mối liên hệ mật thiết giữa Đảng và nhân dân. Vì sự nghiệp cách mạng là của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân; Đảng gần bó và liên hệ mật thiết với nhân dân; nhân dân tin Đảng, theo Đảng, ủng hộ, giúp đỡ và bảo vệ Đảng. Từ thực tế, Tỉnh ủy Quảng Ninh đã tổ chức việc bầu trưởng thôn, bản, khu phố là đảng viên do tổ chức đảng giới thiệu, theo quy trình nhân sự “Dân tin - Đảng cử”.

Bầu cử trưởng thôn, bản, khu phố nhằm phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong việc trực tiếp bầu chọn người có phẩm chất chính trị và phẩm chất đạo đức tốt, có trách nhiệm, có tâm huyết, đại diện cho ý chí, nguyện vọng của nhân dân điều hành thực hiện nhiệm vụ trong cộng đồng dân cư và nhận nhiệm vụ cấp trên giao. Trên cơ sở sự

* Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch Hội đồng nhân dân tỉnh Quảng Ninh

tín nhiệm đối với đảng viên được tổ chức đảng giới thiệu để bầu làm trưởng thôn, bản, khu phố; chi bộ tiến hành đại hội chi bộ bầu làm bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố. Đối với cấp xã và cấp cơ sở, thực hiện quy trình nhân sự “Dân tin - Đảng cử” đòi hỏi sự thể hiện và thực hiện trên thực tế một cách có hiệu quả cơ chế “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ”; đồng thời, tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị cấp xã đòi hỏi sự “hóa thân” của Đảng trong chính quyền; yêu cầu cao với sự kiêm nhiệm, lồng ghép nhiều vị trí công tác, chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị.

Với 177 xã, phường, thị trấn; 1.542 thôn, bản, khu phố, năm 2016, toàn tỉnh chỉ có 32,8% số trưởng thôn, bản, khu phố là đảng viên; tỷ lệ chưa qua đào tạo cao⁽¹⁾. Bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố chỉ có 336 đồng chí, chiếm 21,8%. Do đó, vai trò, năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức đảng ở cấp thôn, bản, khu phố nhiều nơi còn hạn chế. Trình độ, năng lực hoạt động thực tiễn của một số bí thư chi bộ, chi ủy viên chưa đáp ứng yêu cầu. Đối với những nơi trưởng thôn, bản, khu phố chưa là đảng viên thì đôi khi vai trò lãnh đạo của chi bộ chưa thực sự rõ nét, thiếu hiệu quả. Với quan điểm “nhìn thẳng vào sự thật”, Tỉnh ủy Quảng Ninh đã sớm xây dựng Đề án “*Đổi mới phương thức, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng; thực hiện tinh giản bộ máy, biên chế*” (Đề án 25); đồng thời, ban hành Nghị quyết số 19-NQ/TU, ngày 3-3-2015, của Tỉnh ủy. Nghị quyết đã chỉ rõ những yếu kém, bất cập của đội ngũ cán bộ cơ sở, đồng thời đề ra những biện pháp cụ thể để khắc phục.

Giải pháp triển khai mô hình

Từ thực tiễn đó, ngày 28-12-2016, Ban Thường vụ Tỉnh ủy Quảng Ninh ban hành Chỉ thị số 12-CT/TU, về “*Thống nhất nhiệm kỳ đại hội chi bộ trực thuộc đảng bộ cơ sở với bầu trưởng thôn, bản, khu phố, nhiệm kỳ 2017 - 2020*”. Trong đó, đặt ra mục tiêu thực hiện 100% số bí thư chi bộ đồng thời là

trưởng thôn, bản, khu phố, với phương châm lựa chọn nhân sự theo phương thức “Dân có tin rồi Đảng mới cử”. Cụ thể là, chọn những đảng viên vừa được nhân dân tín nhiệm bầu làm trưởng thôn, bản, khu phố để giới thiệu cho chi bộ bầu làm bí thư chi bộ.

Để thực hiện, cấp ủy các cấp chủ động kết nạp vào Đảng những quần chúng có năng lực, uy tín với nhân dân, có khả năng làm trưởng thôn, bản, khu phố; đồng thời, rà soát, đánh giá thực trạng trình độ, năng lực, uy tín của đội ngũ cán bộ đang đảm nhiệm các chức danh ở thôn, bản, khu phố và đội ngũ đảng viên trong chi bộ để lựa chọn nhân sự phù hợp, nhất là với các thôn, bản ở vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo. Thực hiện quy trình *Đảng giới thiệu nhân sự để nhân dân lựa chọn*, bầu vào các chức danh trưởng thôn, bản, khu phố; sau đó, cấp ủy mới giới thiệu để bầu các chức danh trong chi bộ; các bước giới thiệu nhân sự trưởng thôn, bản, khu phố đều được thông qua ban công tác mặt trận để đàm thoại, lấy ý kiến rộng rãi của người dân, đảng viên.

Sau khi hoàn thành việc bầu chức danh bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố, tinh quan tâm mạnh mẽ, cụ thể công tác bồi dưỡng, nâng cao trình độ, năng lực cho đội ngũ này để bảo đảm hiệu quả công việc. Các đảng ủy xã, phường, thị trấn phân công cấp ủy viên trực tiếp phụ trách các chi bộ; thường xuyên tổ chức giao ban với các bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố. Yêu cầu các chi bộ xây dựng quy chế làm việc, trong đó quy định rõ quyền hạn, trách nhiệm của người đứng đầu. Các địa phương cũng tăng cường việc giám sát và phản biện xã hội của nhân dân thông qua Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cùng các tổ chức chính trị - xã hội, nhằm tránh sự độc đoán, chuyên quyền, khắc phục tình trạng “vừa đá bóng, vừa thổi còi”.

Bên cạnh đó, tỉnh Quảng Ninh ban hành các quy định nhằm tạo cơ chế hỗ trợ, động lực triển khai thực hiện mô hình này, như: 1- Phụ

(1) Năm 2015, tỷ lệ trưởng thôn chưa qua đào tạo là 89,42%, tỷ lệ trưởng khu phố chưa qua đào tạo là 28,7%

cấp đối với cán bộ không chuyên trách thôn, bản, khu phố ở mức cao nhất trong quy định của Chính phủ (Nghị quyết số 55, ngày 7-12-2016, của Hội đồng nhân dân tỉnh); thực hiện chính sách trợ cấp 1 lần (mỗi năm 1/2 tháng lương cơ sở) đối với các đồng chí bí thư chi bộ, trưởng thôn, bản, khu phố, trưởng ban công tác mặt trận thôn, bản, khu phố có tổng thời gian 10 năm giữ các chức danh trên mà không vi phạm kỷ luật; 2- Quy định về khen thưởng tổ chức đảng và đảng viên, theo đó hằng năm Ban Thường vụ Tỉnh ủy sẽ tổ chức hội nghị biểu dương, khen thưởng những đồng chí bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ tiêu biểu; 3- Ban hành Quy định số 07-QĐ/TU, ngày 20-2-2019, “Về việc Ủy viên Ban Thường vụ Tỉnh ủy; ủy viên ban thường vụ các huyện, thị, thành ủy và đảng ủy xã, phường, thị trấn dự sinh hoạt chi bộ thôn, bản, khu phố”.

Kết quả thực hiện và hiệu quả đạt được

Thứ nhất, Tỉnh ủy Quảng Ninh thống nhất và đồng bộ nhiệm kỳ đại hội chi bộ trực thuộc đảng bộ cơ sở với việc bầu trưởng thôn, bản, khu phố. Năm 2018, tỷ lệ bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố đạt 98,53% (năm 2016, tỷ lệ trưởng thôn bản, khu phố chưa là đảng viên chiếm hơn 60%). Với nhiệm kỳ 2020 - 2022, Tỉnh ủy Quảng Ninh chỉ đạo đồng loạt thực hiện bầu trưởng thôn, bản, khu phố trên địa bàn toàn tỉnh vào ngày 5-1-2020; sau đó, đồng loạt tổ chức đại hội chi bộ thôn, bản, khu phố để bầu bí thư chi bộ vào ngày 18-1-2020, do vậy, đã hoàn thành mục tiêu 100% số bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố, trên cơ sở thực hiện quy trình nhân sự “Dân tin - Đảng cử”. Đây là một giải pháp, nhằm cụ thể hóa một cách sáng tạo các chủ trương, đường lối của Đảng, không chỉ tạo ra đợt sinh hoạt chính trị rộng khắp, ngày hội của toàn dân, mà quan trọng hơn chính là nhằm thúc đẩy, làm tốt hơn nữa việc thực hiện Quy chế Dân chủ ở cơ sở. Thành công của hai sự kiện được tổ chức trong cùng một tháng đã thể hiện niềm tin của nhân dân tỉnh Quảng Ninh đối với sự

lãnh đạo của Đảng, sự thống nhất ý chí giữa Đảng và nhân dân; qua đó, đã khẳng định quy trình nhân sự “Dân tin - Đảng cử” trong thực hiện mô hình “bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố” là đúng đắn, phù hợp với thực tiễn.

Thứ hai, bằng sự hoạt động, điều hành hiệu quả của mình, các bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố của tỉnh Quảng Ninh đã nâng cao chất lượng công tác xây dựng Đảng ở cơ sở, góp phần củng cố và xây dựng các tổ chức đảng thực sự trong sạch, vững mạnh; xây dựng mối quan hệ gắn bó mật thiết với nhân dân; qua đó, tăng cường niềm tin của nhân dân đối với Đảng, chính quyền (*Chỉ số lòng tin của cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân với Đảng*⁽²⁾ trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh, từ 73,3% năm 2016 lên 79% năm 2017, 85,1% năm 2018, trên 96% năm 2019). Công tác phát triển đảng viên được đặc biệt quan tâm, nhất là ở thôn, bản, khu phố có ít đảng viên (trong 3 năm qua, đã có hơn 2.500 đảng viên được các chi bộ thôn, bản, khu phố kết nạp mới).

Đời sống văn hóa, xã hội địa phương được nâng lên rõ rệt. Công tác vận động nhân dân có chuyên môn rõ nét, nhân dân đồng thuận, ủng hộ giải phóng mặt bằng các công trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội, hăng hái tham gia các phong trào thi đua yêu nước. Trong 3 năm liên tiếp (2017 - 2019), tỉnh Quảng Ninh dẫn đầu toàn quốc về Chỉ số Năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) và Chỉ số Cải cách hành chính (PAR Index); Chỉ số Hải lòng của người dân và tổ chức về sự phục vụ của cơ quan hành chính nhà nước (SIPAS) luôn đứng trong nhóm đầu và đứng thứ nhất năm 2019; Chỉ số Hiệu quả quản trị và Hành chính công cấp tỉnh (PAPI) từ chỗ đứng thứ 62/63 tỉnh, thành phố vào năm 2016, đã vươn lên vị trí thứ 3 toàn quốc vào năm 2019; đặc biệt, có nhiều điểm số và thứ hạng trong trực nội dung đo lường sự hài lòng của người dân được cải thiện đáng kể. Kết quả này đã phân

(2) Kết quả của hoạt động khảo sát do Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Quảng Ninh thực hiện

ánh niềm tin của người dân và doanh nghiệp đối với hệ thống chính trị của tỉnh Quảng Ninh nói chung và đối với hệ thống chính trị ở cơ sở nói riêng, trong đó có đội ngũ trực tiếp, sâu sát nhất với người dân là các đồng chí bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố.

Đặc biệt từ đầu năm 2020 đến nay, trước diễn biến phức tạp, khó lường của dịch bệnh COVID-19, với mô hình “bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố” và sáng tạo xây dựng mô hình “tổ công tác tự quản tại thôn, bản, tổ dân cư, khu phố”, bao gồm đồng chí bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố; lực lượng công an, quân sự (dân quân tự vệ, trật tự viên, công an viên); cán bộ y tế; đội ngũ cán bộ Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội ở địa phương đã góp phần quan trọng trong việc phòng, chống, kiểm soát dịch bệnh COVID-19 ngay từ cơ sở để có giải pháp ứng phó kịp thời, hiệu quả đúng theo chỉ đạo của Trung ương, của tỉnh (đã kiểm soát chặt chẽ được biên động nhân khẩu trên địa bàn, nhất là người từ nước ngoài, người ở các tỉnh, thành phố khác về địa bàn tạm trú, thuê nhà, thuê khách sạn; kiểm tra y tế, đo thân nhiệt tất cả các trường hợp vào địa bàn; thực hiện giám sát y tế, cập nhật thông tin vào tờ khai y tế...)

Vì vậy, mặc dù là địa bàn biên giới, có Cửa khẩu quốc tế Móng Cái, Cảng hàng không quốc tế Vân Đồn; là trọng điểm du lịch, với mức độ giao thương lớn; là địa bàn chịu áp lực trực tiếp trên tuyến đầu, song đến nay tỉnh Quảng Ninh vẫn giữ vững là địa bàn an toàn, chưa để nảy sinh mầm bệnh lây lan trong cộng đồng, hoàn thành “mục tiêu kép”: vừa bảo đảm an toàn tính mạng, sức khỏe người dân, vừa duy trì sản xuất, kinh doanh; với tốc độ tăng trưởng GRDP 6 tháng đầu năm 2020 ước đạt 5,7%, là mức cao trong cả nước; thu ngân sách 8 tháng đầu năm ước đạt 32.319 tỷ đồng, bằng 67% dự toán, tăng 4% so với cùng kỳ; trong đó, thu nội địa đạt 23.502 tỷ đồng, đạt 64% dự toán, thu xuất - nhập khẩu đạt 8.800 tỷ đồng, đạt 80% dự

toán. An sinh xã hội trên địa bàn được bảo đảm; tình hình an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội được duy trì ổn định; công tác tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo, giải quyết kiến nghị của cử tri được tăng cường, giải quyết dứt điểm được nhiều vụ, việc phức tạp, kéo dài; đại hội đảng bộ các cấp hoàn thành đúng tiến độ.

Một số kinh nghiệm rút ra thời gian qua

Từ thực tiễn, bước đầu có thể ghi nhận:

Một là, giữ vững sự đoàn kết, thống nhất trong toàn Đảng bộ tỉnh; thực hiện nghiêm túc nguyên tắc tập trung dân chủ, gắn với tăng cường kỷ luật, kỷ cương. Cấp ủy, nhất là người đứng đầu, phải có quyết tâm chính trị cao, tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện quyết liệt, bài bản, khoa học; xác định “Việc gì có lợi cho dân thì làm”, mọi chủ trương, chính sách phải xuất phát từ nguyện vọng, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân; phải huy động được sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị; thật sự tin tưởng, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân.

Hai là, nhận diện đúng tình hình ở từng nơi, sâu sát cơ sở, gần dân, sát dân; chú trọng công tác tuyên truyền, vận động; nói đi đôi với làm và làm đến cùng, có hiệu quả rõ rệt, nhằm nâng cao niềm tin của nhân dân với cấp ủy đảng, chính quyền các cấp, tạo sự đồng thuận, ủng hộ, khơi dậy các giá trị tốt đẹp của truyền thống văn hóa, con người tỉnh Quảng Ninh.

Ba là, trong lãnh đạo, chỉ đạo phải thống nhất, rõ ràng, dứt khoát và có lộ trình thực hiện cụ thể. Phải thực hiện đồng bộ, quyết liệt nhiều giải pháp; phân công rõ người, rõ việc, rõ trách nhiệm, rõ hiệu quả; chuẩn bị kỹ lưỡng, chu đáo về nhân sự, phương pháp, cách thức tiến hành, nhất là công tác phát triển đảng viên mới trên địa bàn dân cư, cùng cố tổ chức cơ sở đảng. Thường xuyên đánh giá, sơ kết, tổng kết việc thực hiện các nhiệm vụ; kịp thời tháo gỡ khó khăn, vướng mắc, rút ra được bài học kinh nghiệm, đề ra giải pháp và tổ chức thực hiện có hiệu quả. □